

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผลเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอตระการพิชผล เป็นชุมชนที่รับอิทธิพลด้านการค้าขายวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนธุรกิจการค้าต่างๆในชีวิตประจำวัน วุ่นวายอยู่กับปัจจัยภายนอกเรื่องทรัพย์สิน เงินทอง ความทันสมัยของเทคโนโลยีชุมชนที่ต่อสู้ดิ้นรนหาเช้ากินค่ำอยู่ในวังวน วิถีจักรของการทำมาหาเลี้ยงชีพ เมื่อได้สัมผัสแล้วจึงมีข้อสังเกตว่าคนในชุมชนนิยมทำบุญตามประเพณีทางศาสนาที่ตนเองนับถือสืบทอดต่อๆ กันมาทุกยุคทุกสมัยจึงเป็นที่นำศึกษาว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนนี้ ได้สนับสนุนประเพณีทางศาสนา มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะประเพณีการทอดกฐิน ซึ่งเป็นประเพณีที่ชาวพุทธได้กระทำกันมาเป็นเวลาช้านาน

นำศึกษาว่าชุมชนเทศบาลตระการพิชผลได้ร่วมมือในการอนุรักษ์ทำบุญเพื่อเป็นการเผยแผ่และสืบทอดวัฒนธรรมพิธีกรรมทางศาสนามากน้อยเท่าใดเพราะชีวิตประจำวันของชาวเทศบาลวุ่นวายอยู่กับการดำรงชีวิตด้วยทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่จุดสนใจที่ว่าปัจจัยที่ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถแบ่งมาทำบุญในศาสนาเพื่อทำนุบำรุงส่งเสริมพระศาสนาให้ดำรงอยู่ชั่วลูกชั่วหลานได้หรือไม่ เพราะประเพณีการทอดกฐินเป็นประเพณีที่เฉพาะกาลซึ่งในปีหนึ่งๆทำได้ครั้งเดียวและทำได้เฉพาะผู้ที่มีจิตศรัทธาที่จงกฐินจะทอดกฐินที่วัดนั้นเมื่อออกพรรษาเสร็จแล้วและการทำบุญกฐินนี้ความเชื่อของชุมชนชาวเทศบาลตำบลตระการพิชผลเชื่อว่าได้บุญมากเป็นการทำบุญในพระพุทธศาสนาที่เจ้าภาพมีจิตศรัทธาเสียสละทรัพย์ที่ต้องตระเตรียมผ้ากฐินที่ถูกต้องตามพุทธบัญญัติและบริวารเพื่อที่จะถวายพระที่มีสมบัติครบถ้วนตามหลักพระพุทธศาสนาและพระผู้รับกฐินมีความพร้อมทั้งความฉลาด ความดี ความเมตตา ปราณีเหมาะสมจะเป็นผู้ครองผ้ากฐิน

ในปัจจุบันนี้การทำบุญทอดกฐินได้เปลี่ยนแปลงไปมากตามจุดประสงค์ของผู้ที่ต้องการจะเป็นเจ้าภาพและอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมทางวัตถุมีเรื่องปัจจัยต่างๆมาเกี่ยวข้องมากขึ้นจึงเป็นเป้าหมายในการที่จะศึกษาว่าวัฒนธรรมเก่าประเพณีเดิมทางพระพุทธศาสนายังคงมั่นคงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างประเพณีที่จะศึกษาเป็นประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล ที่เยาวชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับอิทธิพลของความเจริญทางวัฒนธรรมที่ทันสมัย ด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยี

จากปัจจัยต่างๆที่รับอิทธิพลมาทางด้านความเจริญของชุมชน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่อยากศึกษาวิเคราะห์ว่าคนในชุมชนนิยมทำบุญหรือไม่ การทำบุญที่เป็นที่น่านิยมและได้บุญมากคือบุญทอดกฐินสมาชิกในชุมชนสนับสนุนเผยแผ่มากน้อยเพียงใดมีวิธีการใดบ้างที่ชุมชนเทศบาลตระการพิชผล ได้กระทำเผยแผ่สู่ลูกหลานเพราะการทอดกฐินถ้าปฏิบัติตามพุทธบัญญัติที่เมตตาพระผู้ที่อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนนั้นได้อานิสงส์อย่างแรงเป็นการสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ๔ ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี การส่งเสริมในชุมชนว่าประเพณีการทำบุญที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาชุมชนนิยมทำอย่างไร วิธีไหนที่จะทำความเข้าใจให้ผู้ที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนนิยมทำบุญและอนุรักษ์รักษาประเพณีดัง

เดิม โดยที่การพัฒนาของสังคมทุกด้านแต่ประเพณีดั้งเดิมคงอยู่เพื่อรักษาพระพุทธศาสนา ทำนุบำรุงให้มีความมั่นคง สืบทอดไปสู่ยุคสมัยต่างๆรวมทั้งเผยแผ่ให้เยาวชน คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญร่วมทำบุญและเผยแผ่จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งเผยแผ่ต่อไปอย่างเข้าใจไม่ปล่อยประละเลย หลงอิทธิพลตะวันตกที่เผยแผ่เข้ามาในสังคมไทยอย่างทุกวันนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติและประเพณีพิธีกรรมที่สำคัญของศาสนาต้องดำรงอยู่ในพระพุทธศาสนาต่อไปเพื่อความมั่นคงของศาสนาสืบไป

เรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีไทยโดยเฉพาะพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา มีบทบาทที่สำคัญมากต่อสังคมไทยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ประเด็นที่จะศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีการทอดกฐินเป็นประเด็นที่ศึกษาที่น่าสนใจ ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะกรณีของการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีทอดกฐินความเป็นมาและปัญหาของกฐินที่ใช้อยู่ในสังคมไทย โดยเห็นว่าขนบธรรมเนียมประเพณีนี้คือ กลุ่มพิธีกรรมที่เป็นวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและน่าสนใจ คือพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นพิธีกรรมที่สามารถสร้างสรรค์ให้เป็นไปทางที่พึงประสงค์ได้โดยง่ายของสังคมไทย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาประเพณีการทอดกฐินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี
๓. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนก ตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษารายได้

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล อำเภอตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๙ ชุมชน

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๒.๑ ด้านการอนุรักษ์ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล ประกอบด้วย

- การค่านิยมของประเพณีการทอดกฐิน
- การส่งเสริมประเพณีการทอดกฐิน
- การสืบทอดประเพณีการทอดกฐิน

๒.๒ การเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผลประกอบด้วย

- การศึกษาประเพณีการทอดกฐิน
- การเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐิน
- การสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเพณีการทอดกฐิน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. ประเพณีการทอดกฐินในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผลเป็นอย่างไร
๓. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จำแนก ตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้มีลักษณะอย่างไร

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การอนุรักษ์ประเพณีทอดกฐิน หมายถึง การยึดถือแนวการปฏิบัติพิธีการถวายผ้ากฐินตามยุคสมัยในการสืบทอดรักษาประเพณีส่งเสริมการทำบุญสืบเนื่องเป็นประเพณีกระทำสืบต่อกันมาของยุคสมัย

การเผยแผ่ประเพณีทอดกฐิน หมายถึง การศึกษาสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติในพิธีการถวายผ้ากฐินให้คงเดิมเป็นประเพณีที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันมาตามยุคสมัย การรักษาประเพณีให้คงเดิม การเผยแพร่จากชุมชนหนึ่งไปสู่ชุมชนหนึ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเพณีการทอดกฐินในพระพุทธศาสนาเพื่อสืบสานวัฒนธรรมทางศาสนาให้คงเดิมที่ถูกต้องตามหลักการและบทบัญญัติที่มีสืบต่อกันมา

ประเพณีการทอดกฐิน หมายถึง ประเพณีการบำเพ็ญบุญถวายผ้ากฐินให้กับพระภิกษุสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนในวัดนั้นๆ

ชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล หมายถึง ชุมชนหนึ่งที่อยู่ในเขตเทศบาลของอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบแนวคิดประเพณีการทอดกฐินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. ทำให้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
๓. ทำให้ทราบการเปรียบเทียบการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จำแนก ตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้